

„SZÉKELYFÖLD – MILYEN VIDÉK?” FÓRUMSOROZAT (1.)

ÖSSZEFOGLALÓ

A „Székelyföld – milyen vidék” Fórumorozat keretében **SZABÁLYSZEGŐ TÁRSADALOM? Informális megoldások vidéki világban** címmel került sor 2023. június 15-én az első rendezvényre, helyszín a csíkszeredai MAGTÁR – ÓVÓHELY volt.

A Fórum kérdésfelvetése ahhoz a tapasztalathoz kapcsolódott, hogy a székelyföldi térség mindennapi társadalmi gyakorlatában nagy számban és gyakran kapnak helyet informális megoldások. A Fórum első része panelbeszélgetés formájában zajlott amelynek anyaga YouTube csatornán elérhető (<https://www.youtube.com/watch?v=pbMvxEH78so>).

A panel résztvevői (Oláh Sándor, Kovács Eszter, Székely Kinga Katalin, Sárosi-Blága Ágnes, Biró A. Zoltán, moderátor Bodó Julianna) hozzászólásaikban azt a kérdést járták körbe, hogy miként alakul a szabályszegés gyakorlata egy olyan társadalomban, amely vidéki jellegénél és társadalomtörténeti hagyományainál fogva a rokoni, területi alapú hálózatoknak, a lokalitásnak, a családnak ad prioritást, amelynek ugyanakkor az etnikai kisebbségi helyzete folytán folyamatosan figyelnie kell a külső, a felső keretekre és szabályokra? Hogyan működik az a vidéki világ, amely sok esetben egyenesen indokoltnak, jogosnak tartja a saját világ, a saját érdek szerinti cselekvéseket akkor is, ha azok nyíltan vagy burkoltan szembemennek a formális, hivatalos, szabályos megoldásokkal?

A Fórum második részében kötetlen szakmai eszmecsere zajlott. Ennek keretében a résztvevők személyes tapasztalatokra, szakmai megfigyelésekre hivatkozva a rendszerváltás előtti és utáni időszak egész sor egyéni és közösségi informális eljárását említették vagy röviden elemezték.

A Fórum anyaga kapcsán néhány tovább gondolásra, vitára, illetve további elemzésre is érdemes megállapítást emelhetünk ki:

- A térségi társadalom működésében napjainkban is sokféle formában, gyakorlatilag minden területen jelen vannak az informális megoldások.
- A mai gyakorlat alakulásában nagy szerepe van a korábban kialakult társadalomtörténeti mintáknak. Az informális megoldások a családi és a társadalmi szocializáció gyakorlata mentén adódnak át.
- Az informális megoldások által betöltött többféle társadalmi funkció között nagy szerepe van a következőknek:
 - Az aktuális hiányok pótlása, feladatok gyors megoldása.
 - Az egyéni kreativitás, az önmegvalósítás támogatása.
 - A kisebb vagy nagyobb léptékű közösségi identitások építése.

- Az esetek elemzése azt jelzi, hogy az informális eljárásoknak ebben a térségben magas presztízse és morális értéke van. Vagyis: ez a gyakorlat jóval több mint „szabályszegés” és jóval több, mint előnyszerzés vagy a hiányok pótlása.
- A társadalomkutatói tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy ebben a térségben az informális gyakorlatok világa a vidéki élet és a kisebbségi lét legitimációs (igazoló) eszközeként működik. Az esetek nagy számából következően azt is lehet mondani, hogy az informalitás gyakorlása a vidékiség és a kisebbségi helyzet megélésének és/vagy megmutatásának az egyik fontos terepuma.

Az informalitás szakmai megközelítéseiben gyakran előfordul az az értelmezés, amely szerint a „szabályszegés” gyakorlata a hivatalos, intézményes élet „kiegészítése”. Ebben a térségben tapasztalataink szerint ennél többről van szó: **az informális gyakorlatok világa a társadalom működésének alternatív (sajátnak érzett/tudott) dimenziójaként jelenik meg, sok esetben a hivatalos, intézményes világgal párhuzamosan.** Amennyiben így van ez a térségi társadalmi jelenség befolyásolja az intézmények/hivatalok működésének eredményességét, a társadalmi változást célzó programokat és beruházásokat, az oktatást, a munkaerőpiac alakulását, nem utolsósorban a közéleti-politikai szerkezetekhez való viszonyt is. Ezzel a szakmai fórummal az informalitás jelenségének térségi fontosságára, az ezzel kapcsolatos elemzések szükségességére igyekeztünk felhívni a figyelmet.

***Megjegyzés:** Az informalitás témakörével kapcsolatban lásd a Korunk 2022.10-es lapszámában közölt tematikus összeállításunk anyagait. <https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=980>*